УДК 811.161.2'373
DOI https://doi.org/10.32782/2409-1154.2023.63.19

Ципердюк О. Д.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ЕКСПРЕСИВІЗАЦІЯ РЕЛІГІЙНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-МОВЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ЮТУБ-КОНТЕНТУ)

Анотація. У статті розглянуто релігійну лексику як мовний засіб експресивности публіцистичного мовлення в умовах повномасштабної російської-української війни. Зауважено, що зростає частотність уживання релігійної лексики в текстах різних стилів, зокрема й у публіцистичному інтернет-мовленні. Здебільшого релігійні назви в прямому значенні журналісти й блогери використовують у матеріалах релігійної тематики з номінативною функцією. У текстах нерелігійного змісту, насамперед заголовках, ужито релігійні номінації-метафори для привернення уваги реципієнтів масової комунікації, впливу на них, створення смислової багатовимірности тексту та емоційно-оцінної характеристики осіб, подій і явищ.

Проаналізовано експресеми – релігійні лексеми в прямому значенні, експресивність яких формує контекст (поєднання з негативно забарвленими словами й перифразами, просторіччям, лайливими й згрубілими назвами) і додаткові стилістичні конотації іронії, сарказму, зневажливости, гумору. Розглянуто негативно забарвлену релігійну лексику (*піп, диявол, сатана, секта, псевдорелігія*), що посилює експресію мовлення й виконує аксіологічну функцію.

Основу увагу звернено на метафорні переносні вживання (десакралізацію) релігійних номінацій, їхнє зазвичай полярне використання або з позитивним (*бог, янгол, ікона, храм, пророчий, новонавернений* та ін.), або з негативним оцінним значенням і конотаціями (*пекло, чорт, мученик, екзорцизм, пришестя, паломництво, намолений, відхреститися* та ін.). Позитивна оцінка стосується українських воїнів, волонтерів, медиків, а негативна – передусім російського агресора та його прибічників, священників московського патріархату.

Описано експресивне навантаження неологізмів (*папасеріял, віп-монах, вудуславіє, храм-маф*) і позивних (*«Адам», «Падре»*), утворених на базі релігійних назв; експресивність релігійної лексики в складі антитези й порівняння.

Ключові слова: релігійний стиль, публіцистичний стиль, онлайн-мовлення, релігійна лексика, семантична деривація, метафора, десакралізація, конотація, експресема.

Постановка проблеми. Спілкування українців в умовах сучасної російсько-української війни є закономірно емоційним та експресивним, що спостерігаємо в побутовому мовленні та в інших функційних різновидах сучасної української мови. Повномасштабне російське вторгнення, з одного боку, спровокувало хвилю інвективів (лихослів'я), що заполонили навіть офіційний простір і спричинили неоднозначну оцінку й застереження з боку педагогів, священників, лінгвістів. З іншого боку, зростає частотність релігійної лексики в текстах розмовного, художнього, публіцистичного стилів. Традиційно в межах слів на позначення релігійних понять суттєво переважають найменування з позитивним емоційно-експресивним забарвленням. Однак питання семантико-стилістичних і функційних особливостей релігійно маркованих номінацій, зокрема в інших стильових виявах, потребує більш детального вивчення в нових суспільно-історичних обставинах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мовознавці давно звернули увагу, що релігійні тексти споконвіку були тим джерелом, із якого українська мова черпала свої експресивно-виражальні засоби для всіх образних стилів [1, с. 25]. Особливо активно релігійний різновид мовлення взаємодіяв із художнім. У своїх статтях ми неодноразово торкалися цього питання, розглядаючи «семантичний простір лексеми *хрест* у поетичному мовленні Олеся» [2], лексико-семантичне вираження релігійної лексики в новелах В. Стефаника [3], біблійні алюзії в поезіях В. Герасим'юка [4]. В українському мовознавстві маємо численні наукові розвідки, присвячені вивченню функціонування релігійних найменувань у текстах інших стилів (детальний огляд див.: [5, с. 49–52]). Їхній аналіз підтверджує спостереження А. Ковтун: «Після тривалого перебування релігійної лексики на периферії суспільної свідомості <…> її повернення позначене високим рівнем проникності за межами релігійного стилю сучасної української мови і зумовлене появою в ній певного функціонального навантаження» [5, с. 314].

Проте засвідчено не так багато праць, у яких описано вживання релігійної лексики в публіцистичному мовленні (див., напр.: [6; 5, с. 361–378; 7]). У контексті нашого дослідження привертає увагу стаття М. Навальної, яка аналізує релігійні назви в матеріалах інтернет-видання «Українська правда», окреслюючи нові семантичні особливості релігійних найменувань у публіцистиці початку XXI ст., і підсумовує: «Спостерігаємо тенденцію до вживання конфесійної лексики в переносному значенні, а також у заголовках як засіб привернення уваги споживачів інформації» [8, с. 14, 17]. В. М. Пітель та В. І. Пітель простежують особливості функціонування релігійних номінацій (іменників) в інтернет-виданнях Прикарпаття, «у спеціальних рубриках яких <…> розміщені публікації, присвячені релігійному життю суспільства» [9, с. 73].

Мета нашої статті – проаналізувати релігійну лексику як засіб створення експресивности публіцистичного тексту на матеріалі ютуб-контенту 2022–2023 рр.

Виклад основного матеріалу. Експресивність, що є виразною ознакою публіцистичного дискурсу, визначають як «властивість мовної одиниці підсилювати логічний та емоційний

зміст висловленого, виступати засобом суб'єктивного увиразнення мови» [10, с. 7]. Розглядаючи категорію експресивності, мовознавці підкреслюють її прагмалінгвістичний характер, що полягає в зосередженні уваги читача (слухача) на тих чи тих змістових елементах висловлювання задля впливу на реципієнта. Експресивність формують експресеми – мовні одиниці різних рівнів, «диференційними ознаками яких є логічно-емоційне підсилення як наслідок формальних і семантичних трансформацій порівняно з узуальними одиницями мови» [11, с. 91]. «Експресема – це елемент лінгвостилістичної системи, мовленнєва одиниця, вжита в експресивно-стилістичній функції, яка суміщає в собі власне лінгвістичне значення з емотивним, аксіологічним, волюнтативним, естетичним, художньо-образним, оцінним тощо» [11, с. 91].

Експресемами на лексичному рівні, як виявляє матеріал нашого дослідження, є також релігійні номінації, що разом з іншими мовними одиницями зумовлюють експресію публіцистичного мовлення. Релігійні найменування в експресивно-стилістичній функції насамперед виявлено в заголовках та заставках онлайн-матеріалів, де вони привертають найбільшу увагу, уживаючись зазвичай у переносному значенні та створюючи смислову багатовимірність тексту. Журналісти й блогери не бояться експериментувати зі словами релігійної сфери, використовуючи їх у матеріалах нерелігійного змісту для впливу на реципієнтів.

Уживання релігійно маркованої лексики в прямому значенні здебільшого спостерігаємо в контенті на релігійну тему. У такому випадку вона загалом позбавлена додаткового експресивно-емоційного забарвлення. Напр.: *Святкування* ***Різдва*** *25 грудня: за рік підтримка «значно» зросла – опитування* (Радіо Свобода, 19.12.2022), ***Епіфаній*** *до* ***братії Лаври****: «Хто послідує* ***канонам Томосу****, залишиться в* ***Лаврі****!»* (5 канал, 18.03.2023), ***Папа Франциск*** *в Україні та Росії* (Говорить великий Львів, 03.03.2023).

Окрім номінацій на позначення понять християнського віровчення, натрапляємо на релігійну лексику зі сфери інших віросповідань (ісламу, юдаїзму), які вирізняються своєю екзотичністю й тому навіть у прямому вживанні, як нам видається, характеризуються певною експресивністю. Напр.: *Президент України Володимир Зеленський (праворуч) разом з українськими воїнами-****мусульманами*** *<...> узяв участь в* ***іфтарі*** *– вечері, яку проводять під час* ***Рамадану*** (Радіо Свобода, 08.04.2023), *32 тисячі* ***хасидів*** *вже в Умані на Черкащині. Вони приїхали, щоб відсвяткувати* ***Рош га-Шана*** *– юдейський Новий рік* (5 канал, 15.09.2023).

В окремих матеріалах слова в прямому, релігійному, значенні зазнають експресії, функціонуючи в іронійному та зневажливо-саркастичному контекстах (***Різдвяне*** *диво? Росіяни вийшли на протести проти війни* (24 канал, 26.12.2022), *СБУ заскочила в ліжку* ***монаха УПЦ МП*** (DetectorUA, 20.01.2023), *Побачаться в* ***пеклі****! Щонайменше два генерали армії рф загинули в Севастополі* (Факти ICTV, 23.09.2023), сусідуючи зі стилістично забарвленими мовними одиницями: сталими зворотами (*Скандальна заява* ***Папи*** *підірвала мережу* (Телеканал Прямий, 24.09.2023), військовими термінами в переносному значенні (***Афон*** *посилаю свою «зброю» Україні! Що передбачили* ***старці*** (ТСН, 06.02.2023), просторічною лексикою (*...чому Онуфрію начхати на* ***вірян*** (DetectorUA, 20.01.2023). Пор. також в інших прикладах вплив контексту на експресивізацію релігійних назв: *Його душили пакетом і били струмом. Російський полон гірше* ***пекла*** (Факти ICTV, 17.12.2022), ***Релігійний рух АллатРа*** *– успішна операція ФСБ* (Радіо НВ, 24.20.2023).

Посилює експресію мовлення й негативно забарвлена релігійна лексика, що виконує в тексті оцінну функцію: *Зеленський: Російські нелюди – за* ***диявола*** (Українська правда, 31.12.2022), *Соловйов увірував в* ***сатану*** (Телеканал Прямий, 28.01.2023), *Ліквідація* ***секти*** *УПЦ МП* (Espreso.TV, 01.02.2023). Вплив таких найменувань зчаста зростає через зв'язок із просторіччям та згрубіло-лайливими словами: *Злетіли з котушок. Пропагандисти волають про з'їзд* ***сатанистів*** *і* ***безбожного*** *Зеленського* (24 канал, 22.01.2023), ***Псевдорелігійний*** *ідіотизм!* (Espreso.TV, 31.08.2023).

Експресивно-емоційного впливу релігійні номінації можуть набувати через сполучуваність із негативно-оцінними словами: *Злочини* ***РПЦ*** (24 канал, 27.12.2022), ***Московський патріархат*** *і далі хоче бути мафією* (Радіо НВ, 15.03.2023), *Катівня у* ***храмі, піп-****колаборант...* (5 канал, 09.07.2023).

Негативні конотації в змісті релігійних лексем і тексту загалом, як засвідчують попередні приклади, стосуються насамперед російського агресора, його дій та прибічників. Зневажливе ставлення до УПЦ МП, яка є фактично РПЦ, а деякі її ієрархи московськими агентами, передає відповідний контекст: прізвисько, перифрази для номінації священнослужителів, лексика з негативним значенням. Напр.: *...іще декілька слів скажу про* ***російську агентуру*** *в Україні, точніше про* ***РПЦ*** *<...> Паша Мерседес, той самий* ***очільник окупаційної адміністрації*** *у Києво-Печерській лаврі, заявив, що з 1 січня він як справжня* ***нечиста сила*** *не зможе потрапити до церкви* (Sternenko, 27.12.2022); *...****агентів ФСБ у рясах*** *поперли з Лаври* (Телеканал Прямий, 05.01.2023).

Посилює експресивність релігійних власних назв їхнє написання з малої літери: *«Слуги» вступились за* ***московську церкву*** (Телеканал Прямий, 24.09.2023), *москальський* ***бог*** (5 канал, 11.04.2023). Також знижують тональність зневажливі епітети на зразок *москальський.*

Однією з найчастотніших лексем на позначення служителів релігійного культу є іменник *попи* (рідше *піп*), який завжди вжито в негативному контексті з означеннями *московські, проросійські, ФСБшні* та подібними, які підкреслюють, що йдеться про священників Московського патріархату. Напр.: *... Але ж* ***попи*** *Московського патріархату його* («русский мир») *пропагують серед своїх вірян* (24 канал, 29.12.2022), *Хто він – улюблений* ***піп*** *путіна?* (Телеканал Прямий, 22.01.2023), *Що робити з проросійськими* ***попами****?* (Радіо НВ, 08.08.2023), ***ПОПи*** *РПЦ відмовляють у похороні ГЕРОЯ* (Цензор.НЕТ, 05.04.2023). В окремих контекстах, як-от: *Гнійник московських* ***попів****: Порошенко про священників УПЦ МП та рашистських посіпак* (5 канал, 04.04.2023); ***Іуда*** *у Білій Церкві. мОСКОВСЬКІ* ***пОПИ*** *з вогнегасником та ломакою. «русскій мір» у Білій Церкві* (Yanina Sokolova, 10.07.2023), експресивність лексеми *піп* підсилюють також інші слова з негативним забарвленням (*гнійник*), у тому числі й біблійзми в переносному вживанні (*Іуда*), перифрази (*рашистські посіпаки, «русскій мір»*).

Це слово зрідка вживається і для номінації священників інших конфесій: *Не любили* ***попи*** *в Аргентині кольорових, виступали проти змішаних шлюбів* (Espreso.TV, 14.09.2023). Тоді воно стає ще більш виразною експресемою.

Відповідний емоційний вплив має нетипова сполучуваність апелятива *батюшка* (уживається як назва православного священника та звертання до нього) з онімом *Франциск* (ім'я Папи Римського): ***Батюшка Франциск*** *на службі РФ* (Espreso.TV, 30.08.2023). Релігійна лексема *батюшка* разом із контекстом (*на службі РФ*) підсилює негативну оцінку.

Більшість релігійних назв у публіцистичному мовленні функціонує в переносному вживанні, що пов'язано з «переорієнтацію стилістичних ознак релігійних лексем» [7, с. 315], полісемією та експресивністю.

Привертає увагу своєю експресією метафорична семантика теоніма *Бог*, десакралізацію якого переважно передають орфографічно – через правопис із малої букви, у лапках: *Алла Мартинюк: «Залужний – **Бог** війни»* (Фабрика новин, 13.01.2023), *...рідкісне інтерв'ю з моїм особистим **богом** Валерієм Федоровичем Залужним…* (Politeka.net, 22.05.2023); *Він був **богом** війни. Да Вінчі* (Факти ICTV, 10.03.2023), *Найвідвертіше інтерв'ю з **«богами війни»**: рівень мотивації у 3 ОШБ такий, що ніхто не боїться смерті!* (ТСН, 24.09.2023). Здебільшого переносне вживання лексеми *Бог* виявляє позитивні семи первинного прямого значення теоніма, що спостерігаємо в попередньо наведених прикладах.

Однак трапляється, що десакралізація оніма *Бог* у контексті пов'язана з негативними іронійно-саркастичними конотаціями: *ПЕРШИЙ ПІСЛЯ **БОГА** – хто такий Ростислав Шурма, права рука Андрія Єрмака* (Цензор.НЕТ, 14.06.2023), *Вся система зроблена під царя і **бога** Бубку* (Радіо НВ, 15.07.2023).

Експресивне навантаження лексеми *янгол* у публіцистичному мовленні виникає, з одного боку, через її розмовний колорит, а з іншого – через її вживання в переносному значенні для називання (зокрема й у складі перифраз) волонтерів (*... мій товариш, який воював тоді в «Азові», він сказав, що дуже багато <...> приходило від **янголів**. Він їх так називав. Це типу волонтери…* (Радіо НВ, 18.12.2022), льотчиків (***Янголи неба** 14 разів вдарили окупантів* (Країна_інфо, 25.02.2023), працівників поліції (*…екіпаж поліції **Білі янголи** евакуював літню жінку* (Факти ICTV, 11.08.2023), медиків (***Янгол** на двох фронтах: анестезіолог, що рятує життя…* (Громадське, 27.07.2023). У поданих попередньо контекстах спостерігаємо актуалізацію сем 'допомога', 'захист', 'підтримка'. Лексема *ангел* посилює свою експресію в складі евфемізму *стати ангелом* 'померти': *Вона стала **ангелом*** (Країна_інфо, 15.03.2023).

Створює експресію та сприяє вторинній метафоричній номінації з позитивним забарвленням й нетипова сполучуваність лексем *ікона, храм*: *Енді Воргол: **ікона** поп-арту* (Історія без міфів, 14.10.2023), *…у **храмі** демократії Сполучених Штатів – Капітолії* (Телеканал Прямий, 22.12.2022).

Експресемами вважаємо, незважаючи на відсутність іронійно-саркастичних конотацій, засвідчені в аналізованому ютуб-контенті ад'єктиви релігійного змісту, що зазнали десакралізації: *пророчий* (***пророчі** слова Да Вінчі* (Rostyslove Production, 09.03.2023), *канонізований* (***Канонізовані** герої Америки нераз постають злочинцями* (Як рідне слово зберегти, 16.12.2022), *канонічний* (*Григорій Сковорода: ДЕміфологізація **канонічного** образу* (Історія без міфів, 03.12.2022), *новонавернений* (*... помилки зі старту робить більша частина **новонавернених** україномовних співвітчизників* (Радіо НВ, 05.01.2023), *святий* (***Святий** лend-ліз* (Історія для дорослих, червень 2023).

Доволі частотними є релігійні найменування, що їх журналісти та блогери використовують у переносному значенні для надання профанному мовленню відтінку іронії, сарказму чи зневаги, виявляючи водночас своє ставлення до подій чи людей. Серед таких номінацій є слова різної частиномовної належности: іменники (*Сеанс **екзорцизму** в Лаврі триває* (Радіо НВ, 31.03.2023), *Святі **мученики** Банкової* (Телеканал Прямий, 08.10.2023), *Депутат сяде за відпустку в **раю**?* (Є питання, 26.07.2023), *…результати **пришестя** «русского мира»…* (24 канал, 29.12.2022), *СБУ продовжує таке собі церковне **паломництво** храмами УПМ МП…* (5 канал, 02.01.2023), прикметники (*Тільки подивіться, що підозра **животворяща** робить* (STERNENKO, 02.04.2023), *Що буде з **намоленими** підрядниками* (Радіо НВ, 18.09.2023), дієслова (*путін **вимолює** перемовини…* (Телеканал Прямий, 11.02.2023), *Президент Сербії **відхрестився** від заяви…* (Країна-інфо, 05.03.2023), *Хто і навіщо **воскресив** Мертвечука?* (Радіо НВ, 17.01.2023).

Зрідка додаткові конотації мають гумористичний характер: *Напис «Все для **причастя**» на магазині алкоголю у Львові, який обурив мешканців…* (Укрінформ, 06.04.2023); *Залужний і Буданов **воскресли*** (Є питання, 20.06.2023).

Набагато більшу частотність в аналізованому публіцистичному інтернет-мовленні засвідчують негативно забарвлені релігійні лексеми, як-от слово *пекло*, яке журналісти вживають у всіх словникових переносних значеннях: 'нестерпні, жахливі умови, обставини', 'дуже небезпечне місце', 'важкий душевний стан, моральні муки'. Експресивність цієї лексичної одиниці зростає в окличних реченнях, зокрема називних: *Буде справжнє **пекло**!* (Фабрика новин, 05.01.2023), ***Пекло!** Важка оборона Авдіївки* (24 канал, 29.10.2023). Переважна більшість слововживань (52 із 56) цієї лексичної одиниці описує жахіття війни, що закономірно, зважаючи на християнський світогляд українців. Пекло, за релігійними уявленнями, є жахливим місцем вічних мук, де опиняються душі грішників після смерті. Пеклом журналісти та блогери називають війну загалом або воєнні умови, у яких перебуває як українська армія та суспільство, так і окупанти. Пор.: *Світ відкрив двері до **пекла*** (Радіо НВ, 27.09.2023), ***Пекло** війни очима ЗСУ* (Новини Live, 03.02.2023), ***Пекло** на землі! Що зараз відбувається в Бахмуті* (Факти ICTV, 17.03.2023), *Окупанти потрапили в Україну в таке **«пекло»**…* (Радіо НВ, 05.01.2023).

Семантику, безпосередньо не пов'язану з описом воєнних дій, передає невелике число вживань метафори *пекло*, напр.: *…**«пекло»** бюрократії для бійців у військово-медичних закладах* (Радіо Свобода, 03.02.2023), ***Пекло** в центрі Києва. Лавру готували для коронації Путіна!* (Телеканал Прямий, 06.01.2023), *Рубль летить до **пекла*** (Радіо НВ, 11.08.2023), *Спека вражає! Українців попередили про літнє **пекло**!* (ТСН, 17.08.2023), *Корейське **пекло**. Чому Північна Корея настільки тоталітарна країна* (Світлотінь, 12.08.2023), *Садовий творить галицьке **пекло*** (Ірина Фаріон, 28.10.2023).

Низку синонімних релігійних назв злої сили (*чорт, біс, диявол, сатана*) в переносному значенні, що породжує експресію тексту, також доволі часто вжито для номінації ворогів України, злочинців: *...цього **чорта** (Пашу Вовка)…* (Є питання, 18.12.2022), *Проросійські **чорти** в раді* (Є питання, 01.04.2023), ***Біс** у Кремлі дочекався?* (Радіо НВ, 19.08.2023), *Куми **диявола**. Від зради до зради! Медведчук+Марченко: історія кохання та зради* (Зе інтерв'юер, 21.07.2023), ***Сатана**, ліліпут. Російські еліти про путіна* (Радіо НВ, 28.03.2023). Зрідка засвідчено метафоричне вживання інших релігійних лексем негативного змісту: *Справжнє **чистилище*** (24 канал,

23.02.2023), ***Гріхи*** *Ткаченка* (5 канал, 18.02.2023), *Всі вони* ***безбожно*** *крадуть* (Radio UA Chicago, 07.09.2023).

Експресемами вважаємо й неологізми, зокрема й аказіонального характеру, мотивовані релігійними назвами: ***«Храм-маф»*** *московського патріархату* (5 канал, 15.02.2023), *Як* ***віп-монах*** *намолив ошатний маєток?* (5 канал, 10.05.2023), ***Попи-мародери*** *винесли все!* (Телеканал Прямий, 26.03.2023), ***Папасеріял*** (Ірина Фаріон, 14.09.2023) – про численні скандали Папи Франциска; ***Вудуславіє****? Дмитро Горєвой про магічні обряди в Лаврі* (Радіо Марія, 15.01.2023). Експресивно виразними є позивні, які виникли на базі релігійних найменувань: *легендарний танкіст* ***«Адам»*** (5 канал, 01.03.2023), *капелан* ***«Падре»*** (5 канал, 08.04.2023).

Релігійна лексика посилює свій емоційно-експресивний вплив у складі антитези (напр.: ***Російська православна церква*** *є не чим іншим, як* ***церквою проклятою****. ...****Православіє*** *в Україні – це Київ, це* ***святий Київ****, який узяв і став* ***апостольською церквою*** (Олександр Алфьоров, 13.12.2022), *Чому москалі вкрали* ***Різдво*** *і підсунули Новий рік?* (Ірина Фаріон, 23.12.2022) і порівняння (*Захищаються, як* ***диявол*** *від* ***святої води*** (Радіо Свобода, заголовок, 20.01.2023).

Висновки та перспективи дослідження. Релігійна лексика як мовний засіб експресивности публіцистичного мовлення порівняно зчаста функціонує в ютуб-матеріалах 2022–2023 рр., описуючи суспільні реалії повномасштабної російсько-української війни. У матеріалах релігійної тематики експресемами виступають позитивно та негативно забарвлені релігійні назви в прямому значенні, додаткове стилістичне навантаження яких формує контекст: лексеми й перифразами негативного змісту, згрубілі слова, просторіччя. У контенті нерелігійного змісту використано релігійні експресеми-метафори, які привертають увагу реципієнтів, покликані вплинути на споживачів інформації, породжують смислову багатовимірність тексту та містять емоційно-оцінну характеристику. Переносне вживання пов'язане з десакралізацією релігійних номінацій та супроводжується їхнім полярним використанням в аксіологічній функції: негативна оцінка передає ставлення до російського агресора та його прибічників, а позитивна – до українських воїнів, медиків, волонтерів. Виявлено також експресеми-неологізми й позивні, утворені на основі релігійних найменувань. Експресивність релігійної лексики зростає через образне використання в складі стилістичних фігур.

Перспективним вважаємо глибше вивчення на матеріалі сучасного інтернет-мовлення експресивного потенціалу оказіоналізмів та релігійної фразеології.

Література:

1. Бабич Н. Д. Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки : зб. наук.-дидакт. праць. Чернівці : Вид. дім «Букрек», 2009. 216 с.
2. Ципердюк О. Д. «Хай стануть крилами наші хрести»: семантичний простір лексеми *хрест* у поетичному мовленні Олеся. *Література. Фольклор. Проблеми поетики* : зб. наук. праць. Вип. 33 / редкол. : Г. Ф. Семенюк (гол. ред.), А. В. Козлов (відп. ред.) та ін. Ч. 1. Київ : Твім інтер, 2009. С. 446–457.
3. Ципердюк О. Д. Релігійна лексика в новелах Василя Стефаника: лексико-семантичний аспект. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 678. Романо-слов'янський дискурс. Чернівці : Видавничий дім «РОДОВІД», 2013. С. 47–56.
4. Ципердюк О. Д. Біблійні алюзії в поетичних текстах Василя Герасим'юка. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 772. Романо-слов'янський дискурс. Чернівці : Видавничий дім «РОДОВІД», 2016. С. 110–115.
5. Ковтун А. А. Семантична деривація в релігійній лексиці української мови : монографія. Чернівці : Технодрук, 2018. 528 с.
6. Тодор О. Конфесійна лексика в мові періодики. *Культура слова*. 2001. Вип. 59. С. 77–78.
7. Ковтун А. Релігійна лексика у західноукраїнських ЗМІ в період Другої світової війни. *Лінгвостилістичні студії.* 2021. Вип. 14. С. 71–88.
8. Навальна М. Лексика конфесійного стилю в нових функціонально-стилістичних виявах (на прикладі мови інтернет-видання «Українська правда»). *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2013. Вип. 659. Романо-слов'янський дискурс. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2013. С. 14–17.
9. Пітель В. М., Пітель В. І. особливості вживання релігійної лексики в інтернет-виданнях Прикарпаття. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія.* 2021. № 47. Том. 2. С. 73–77.
10. Коваль Т. Л. Засоби експресивізації українського газетного дискурсу початку XXI ст. : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Запоріжжя, 2011. 23 с.
11. Гуйванюк Н. В. Лексичні й синтаксичні експресеми як засіб суб'єктивізації висловлення (на матеріалі творів буковинських письменників). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови.* 2011. Вип. 7. С. 90–96.

Tsyperdiuk O. Expressivization of religious vocabulary in modern Internet broadcasting (based on the Ukrainian-language YouTube content)

Summary. The article examines religious vocabulary as a linguistic expressive means of a publicist style of speech in the conditions of a full-scale Russian-Ukrainian war. It is noted that the frequency of using religious vocabulary in texts of various styles, in particular in the publicist style of Internet broadcasting, is increasing. For the most part, journalists and bloggers use religious vocabulary in the literal sense in materials on religious topics with a nominative function. In texts of non-religious content, primarily headlines, religious nominations-metaphors are used to attract the attention of recipients of mass communication, influence them, create a semantic multidimensionality of the text and emotional and evaluative characteristics of persons, events, and phenomena.

Expressemes are analyzed – religious lexemes in the literal sense, the expressiveness of which forms the context (combination with words with negative connotations and paraphrases, colloquialisms, swearing, and pejorative words) and additional stylistic connotations of irony, sarcasm, contempt, humor. Religious vocabulary with negative connotations (*піп, диявол, сатана, секта, псевдорелігія)*, which enhances the expression of speech and performs an axiological function, is considered.

The focus is on the metaphorical figurative use (desacralization) of religious nominations, their usually polar use with either positive (*бог, янгол, ікона, храм, пророчий, новонавернений,* etc.) or negative (*пекло, чорт, мученик, екзорцизм, пришестя, паломництво, намолений, відхреститися*, etc.) evaluative value and connotations. A positive assessment refers to Ukrainian soldiers, volunteers, and medics, while a negative assessment refers primarily to the Russian aggressor and his supporters, the priests of the Moscow Patriarchate.

The expressive load of neologisms (*папасеріял, віп-монах, вудуславіє, храм-маф*) and call signs (*«Адам», «Падре»*) formed based on religious names and the expressiveness of religious vocabulary in the composition of antithesis and comparison are described.

Key words: religious style, publicist style, online broadcasting, religious vocabulary, semantic derivation, metaphor, desacralization, connotation, expresseme.